Súd:	Krajský súd Prešov
Spisová značka:	22Co/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8418202409
Dátum vydania rozhodnutia:	23. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Viera Kandriková
ECLI:	ECLI:SK:KSPO:2021:8418202409.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobcov: 1/ Š. A., F.I.. XX.XX.XXXX, Q. T. A. XXXX/X, P., 2/ P. A., F.. XX.XX.XXXX, Q. T. A. XXXX/X, P., 3/ P. A. E.., F.. XX.XX.XXXX, Q. T. A. XXXX/X, P., všetci zastúpení: Advokátska kancelária JUDr. Ladislav Janči, s. r. o., so sídlom Dončova 1451/21, Ružomberok, IČO: 36 862 304, proti žalovaným: 1/ E.. H. Š., F.. XX.X.XXXX, Q. T. Q. XXX/XX, U., 2/ H. J..S..Z.., J. J.C. Q. XXX/XX, U., O.: XX XXX XXX, 3/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefaničová 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neuspauerom, so sídlom Dvořakovo námestie 8/A, 811 02 Bratislava, v konaní o uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Kežmarok č.k. 2C/47/2018-113 zo dňa 25.06.2019 jednohlasne takto

r o z h o d o l :

I. Potvrdzuje sa rozsudok vo výrokoch o uložení povinnosti žalovanému v 3. rade zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 25.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, vo výroku o uložení povinnosti žalovanému v 3. rade zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 25.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o uložení povinnosti žalovanému v 3. rade zaplatiť žalobkyni v 3. rade sumu 25.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Čo do zvyšku sa mení rozsudok vo výrokoch I. až III tak, že žaloba sa zamieta.

III. Priznáva sa žalobcom v 1. až 3. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v 3. rade v plnom rozsahu, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením.

IV. Vo vzťahu medzi žalobcami v 1. až 3. rade a žalovanými v 1. a 2. rade žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Kežmarok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, cit.:

„I. Žalovaný v 3. rade je povinný zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 25 000 € spolu s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 25 000 € od 29.10.2018 do zaplatenia a to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný v 3. rade je povinný zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 25 000 € spolu s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 25 000 € od 29.10.2018 do zaplatenia a to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalovaný v 3. rade je povinný zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 25 000 € spolu s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 25 000 € od 29.10.2018 do zaplatenia a to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalobca v 1. rade má voči žalovanému v 3. rade nárok na 100% náhradu trov konania, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Žalobca v 2. rade má voči žalovanému v 3. rade nárok na 100% náhradu trov konania, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

VI. Žalobca v 3. rade má voči žalovanému v 3. rade nárok na 100% náhradu trov konania, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

VII. Súd žalobu voči žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade zamieta.

VIII. Trovy konania súd žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade nepriznáva."

2. Citoval ustanovenie § 11, § 13 ods. 3, § 420 ods. 1 a 2, § 427 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 193 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP"), § 4 ods. 1 a 2 písm. a), § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „ZoPZP").

3. V záhlaví napadnutého rozsudku bolo u žalovaného v 3. rade nesprávne uvedené jeho sídlo a IČO, pričom uvedené skutočnosti zistené odvolacím súdom sú týmto rozhodnutím upresnené v súlade s údajmi v Obchodnom registri.

4. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že skúmal pasívnu legitimáciu v konaní a dospel k záveru, že zodpovednostným subjektom uhradiť žalobcom nemajetkovú ujmu v peniazoch, a teda pasívne legitimovaným subjektom je výlučne žalovaný v 3.rade. Žalovaný v 2. rade, ako prevádzkovateľ osobného motorového vozidla, ktorým došlo k spôsobeniu nehody a žalovanej škody, mal v čase nehody uzavreté na vozidlo, ktorým bola škoda spôsobená, platné povinné zmluvné poistenie, ktoré kryje aj takýto nárok, akého sa domáhajú žalobcovia v tomto konaní. Bol toho názoru, že s použitím eurokonformného a ústavne konformného výkladu pojmu „náhrada škody na zdraví" v § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 a § 15 ods. 1 ZoPZP, ako aj s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel, sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody ako poškodeným, za ktorú možno priznať náhradu v peňažnej forme podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, a ktorú v širšom ponímaní treba tiež považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka preto podľa súdu tiež spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti poisťovne za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa ZoPZP, a preto je aj daná pasívna legitimácia žalovaného 3. na náhradu tejto nemajetkovej ujmy, pričom vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu vo výške a v rozsahu, v akom za škodu zodpovedá poistený škodca. Pasívna legitimácia žalovaného v 3.rade, ktorý je poistiteľom žalovaného v 2. rade a jeho povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch krytú povinným zmluvným poistením (§ 4 ods. 2 ZoPZP) vyplýva z ustanovenia § 15 ods. 1 ZoPZP. Pokiaľ ide o výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd prvej inštancie žalobcami uplatňovanú výšku považoval za primeranú, preto ju priznal v takej sume, ako si ju uplatnili. Primeranosť podľa názoru súdu vyplýva už zo samotného odôvodnenia tohto rozsudku, z popisu osoby nebohého, jeho vzťahov s rodičmi a sestrou, z následkov, ktoré rodine strata blízkeho človeka spôsobila, z judikatúry v obdobných veciach, ale tiež zo skutočností vyplývajúcich zo znaleckého posudku, že zo strany nebohého nedošlo k žiadnemu pochybeniu. Podľa znaleckého posudku príčinou vzniku dopravnej nehody bolo jednoznačne len konanie žalovaného v 1.rade, jeho nesprávna technika jazdy a nebohý nemal technickú možnosť nehode zabrániť.

5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol postupom podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že úspešným žalobcom, priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu vo vzťahu k žalovanému v 3.rade. Úspešní žalovaní v 1.a 2. rade si náhradu trov konania výslovne neuplatnili.

6. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v 3. rade v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d) a h) CSP. Je toho názoru, že napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, čo do otázky pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v 3. rade pri absencii pasívnej legitimácie na strane žalovaného v 1. a 2. rade. Pokiaľ súd prvej inštancie uzavrel, že žalovaný v 1. rade ako pôvodca neoprávneného zásahu do práv žalobcov, ani žalovaný v 2. rade, nie sú v konaní pasívne legitimovaní, neexistuje potom ani povinnosť žalovaného v 3. rade za nich plniť, keďže žiadnym zákonným ustanovením, ani súkromnoprávnym úkonom, táto zodpovednosť za škodu na žalovaného v 3. rade neprechádza. Zároveň je rozsudok zaťažený inou vadou, keďže sa súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal s argumentáciou ohľadom nedostatku priamej príčinnej súvislosti medzi vznikom nemajetkovej ujmy žalobcov v kontexte ZoPZP vo vzťahu k žalovanému v 3. rade, čím vo výsledku vec vo vzťahu k žalovanému v 3. rade nesprávne právne posúdil čo do zákonnej výluky z povinnosti plniť za poisteného podľa § 5 ods. 1 písm. h) ZoPZP. Poukázal na to, že súd sa nedostatočne vysporiadal s tým, že absentuje priama príčinná súvislosť medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov. Pokiaľ súd usúdil, že žalovaný v 3. rade je v konaní pasívne legitimovaný, bolo nevyhnutné zaoberať sa dôsledne atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu, a to vo vzťahu k žalovanému v 3. rade v kontexte ZoPZP. Treba vychádzať z § 5 ods. 1 písm. h) ZoPZP, v zmysle ktorého poistiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Vzhľadom na skutočnosť, že vo vzťahu k žalovanému v 3. rade je poistnou udalosťou dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkovane v dôsledku reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody, neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou ako takou v zmysle § 5 ods. 1 písm. h) ZoPZP. Ujmu, ktorú utrpeli rodinní príslušníci treba považovať za nepriamy následok nehody. Aj v prípade akceptovania premisy, že pod škodou na zdraví je možné výkladom zahŕňať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, je žalovaný v 3. rade priamo zo ZoPZP oslobodený od povinnosti plniť za poistného škodu (nemajetkovú ujmu, a to práve z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, keďže žalobcovia neboli priamymi účastníkmi dopravnej nehody. Ako vyplýva z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (2Cdo/73/2006), v prípade nárokov škodovej povahy, príčinná súvislosť musí byť priama a nestačí, aby bola sprostredkovaná, nakoľko pri akceptácii takého výkladu by bolo možné ju odvodzovať donekonečna. Práve z tohto dôvodu ZoPZP obsahuje zákonnú výluku z povinnosti plniť za poisteného, pokiaľ škoda nie je v priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou vo všeobecnosti. Povinnosť poisťovateľa hradiť za poisteného zákon obmedzuje na nároky vzniknuté výlučne v priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, teda jej priamym účastníkom alebo osobám, ktorým v dôsledku dopravnej nehody vznikla škoda, avšak priamo na majetku. Takýmito osobami žalobcovia nie sú. Za nepreskúmateľný považoval rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznávania výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej sa súd prvej inštancie venoval výlučne v odseku 38 rozsudku. Žiadnym spôsobom pritom nezohľadnil a nevarioval výšku nemajetkovej ujmy vzhľadom na osoby žalobcov, t.j. nemožno stotožňovať rozsah zásahu do osobnostnej sféry rodičov, so zásahom do osobnostnej sféry súrodenca, ktoré sú diametrálne odlišné. Zároveň vec nesprávne právne posúdil aj čo do otázky nároku na úroky z omeškania, pričom v tejto časti zároveň rozsudok zaťažil vadou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti, keďže na žiadnom mieste v rozsudku neuvádza, ako dospel k záveru, že žalobcom vôbec vznikol (a odkedy) nárok na úroky z omeškania. Podľa žalovaného v 3. rade povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia. Až uplynutím takto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Vychádzajúc z vyššie uvedeného potom vyplýva, že priznané úroky z omeškania v napadnutom rozsudku predstavujú neopodstatnený, nedôvodný a právne ničím nepodložený nárok žalobcov, pričom k tomuto nároku zároveň v rozsudku absentuje akékoľvek odôvodnenie. Vo svetle týchto skutočností preto v zmysle § 388 CSP žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcov proti žalovanému v 3. rade zamietne.

7. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 3. rade žalobcovia uviedli, že napadnuté súdne rozhodnutie bolo vydané na podklade správneho postupu konania, úplne a správne zisteného skutkového stavu veci a na základe správneho právneho posúdenia zhromaždených dôkazov. Poukázali na to, že otázka zavinenia, identifikácie škodcu a príčinnej súvislosti medzi škodou a konaním škodcu na vzniku škody na zdraví bola vyriešená už v rámci trestného konania a to rozsudkom Okresného súdu Kežmarok sp.zn.

7T/23/2017 zo dňa 03.04.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov sp.zn. 10To/24/2017 zo dňa 04.10.2017, kedy bol žalovaný v 1. rade uznaný vinným zo spáchania trestného činu usmrtenia. Týmto súdnym rozhodnutím je civilný súd v civilnom konaní viazaný v zmysle § 193 CSP, pričom týmto rozhodnutím bola de iure vyriešená otázka nielen skutková, ale aj otázka zavinenia a otázka príčinnej súvislosti. Poukázali na to, že žalovaný v 3. rade výšku nemajetkovej ujmy a úrok z omeškania namietal prvýkrát v rámci daného konania až v podanom odvolaní. Žalovaný 3. rade vo vyjadrení k žalobe zo 06.02.2019 výšku nemajetkovej ujmy, ktorej sa žalobcovia domáhali, nenamietol ani len jednou vetou či jedným slovom, pričom rovnako v uvedenom vyjadrení nespochybnil a ani nenamietol ani uplatnený nárok na úroky z omeškania. Na pojednávaní konanom dňa 25.06.2019 sa osobne nezúčastnil a súhlasil s jeho vykonaním v jeho neprítomnosti. Z pohľadu týchto dvoch skutkových tvrdení žalobcov teda žalovaný 3. neučinil sporným ani úrok z omeškania, ani žalovanú výšku nemajetkovej ujmy, čím zásadne determinoval rozsah dokazovania, pretože pokiaľ ide o tieto dve okolnosti neučinil ich spornými. Súd prvej inštancie ani odvolací nemá preto právo na ne prihliadať. Námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie na konanie na strane žalovaného 3. rade považovali za neopodstatnenú. Pokiaľ ide o pasívnu legitimáciu žalovaného 3. rade, ten poukázal na neaktuálne a súdnou praxou prekonané súdne rozhodnutia. Za plne reprezentatívne v tomto smere považovali rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.07.2017, podľa ktorého sa škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Aj s otázkou príčinnej súvislosti sa súd prvej inštancie dostatočne jasne vysporiadal. Jediným dôvodom zásahu do osobnostných práv žalobcov bola tragická dopravná nehoda, pretože v momente smrti syna a brata žalobcov došlo automaticky a neoddeliteľne aj k zásahom do ich osobnostných práv, práva na život, na rodinné vzťahy a väzby a aj súkromie. Vzhľadom k týmto skutočnostiam navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Zároveň navrhli priznať náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v 3. rade v rozsahu 100 %.

8. Vo vzťahu k odvolaniu žalovaného v 3. rade podali vyjadrenie aj žalovaní v 1. a 2. rade. Považovali za správny právny záver, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd spadá pod krytie povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení tento nárok je povinný uhradiť namiesto poisteného, teda žalovaného v 1.a 2.rade, poisťovňa, ako poisťovateľ. Otázku pasívnej legitimácie poisťovne v rozhodovacej praxi všeobecných súdov považovali za ustálenú a iba takú, akú aplikoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. Poslednú bodku v tejto právnej otázke stanovilo zjednocujúce Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016, uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 8/2018 ako judikát č. R 61/2018. Preto súd ani nemal povinnosť odôvodňovať akýsi odklon od súdnej praxe, pretože k žiadnemu odklonu od ustálenej súdnej praxe a od rozhodovania najvyšších súdnych autorít nedošlo. Zastavajú názor, že z dokazovania a ani z odvolania nevyplýva ani nič také, čo by odôvodňovalo odklon od uvedenej súdnej praxe, čím súd naplnil aj princíp právnej istoty a neučinil ani rozhodnutie, ktoré by bolo nepredvídateľné. Čo sa týka samotných úrokov z omeškania, ich výška je stanovená správne, avšak o skutočnosti, odkedy majú plynúť si myslia, že keďže o takom nároku rozhoduje prvotne súd, ktorý dokonca môže uplatnený nárok na náhradu škody znížiť, zrejme úrok z omeškania patrí žalobcom až od právoplatnosti rozhodnutia súdu o tomto nároku, resp. odo dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty na plnenie uvedenej v právoplatnom rozsudku. Boli toho názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je správny, zákonný a aj riadne odôvodnený, tak vo vzťahu k žalovaným v 1. a 2. rade, ako aj vo vzťahu k žalovanému v 3. rade. Navrhli, aby ho odvolací súd ako vecne správny s poukazom na § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil (prípadne v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania vzhľadom na uvedenú argumentáciu ho zmenil).

9. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že je potrebné napadnutý rozsudok v časti potvrdiť a v časti zmeniť.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov žalovaného v 3. rade v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

11. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať. Vzhľadom na suspenzívny účinok odvolania žalovaného v 3. rade, odvolací súd preskúmal rozhodnutie len v jeho vyhovujúcej časti vo výrokoch I. až III. a v súvisiacich výrokoch o trovách konania. Nakoľko žalobcovia v 1. až 3. rade odvolanie nepodali, odvolací súd nemohol preskúmať správnosť výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobu voči žalovaným v 1. a 2. rade zamietol.

12. Predmetom odvolacieho prieskumu bolo preskúmanie vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vyhovel žalobe príbuzných (žalobcov v 1. až 3. rade) o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli v dôsledku úmrtia ich blízkej osoby pri dopravnej nehode, čím bolo zasiahnuté do ich osobnostných práv, do ich súkromného a rodinného života.

13. Právo na súkromie zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Podmienky pre vznik tohto sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejaví ako postačujúce.

14. Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú exemplifikatívne uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka. Prichádzajú do úvahy, pokiaľ hrozí alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére a majú rôznu povahu. Ktoré z týchto právnych prostriedkov príslušná fyzická osoba na ochranu svojej osobnosti uplatní, bude závislé v prvom rade na jej vôli ovplyvnenej predovšetkým intenzitou a povahou protiprávneho zásahu. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, že ochrana integrity jeho osobnosti aj po jeho smrti (tzv. postmortálna ochrana) je ich osobným záujmom; ide o najbližších príbuzných, a to manžela a deti, a ak ich niet, o rodičov (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 17.2.2011, sp. zn. 5Cdo/265/2009).

15. V prvom rade odvolací súd konštatuje, že sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalovaného v 3. rade spočívajúcou v absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov v 1. až 3. rade.

16. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie a vznik škody sú v logickom slede. Teda protiprávne konanie škodcu je príčinou a vznik škody, vrátane jej rozsahu, následkom tejto príčiny. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku, preto otázka príčinnej súvislosti je otázkou skutkovou (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp, zn. 6MCdo/7/2013 zo dňa 23.04.2014).

17. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že nebohý R. A. ml., nar. XX.X.XXXX, syn žalobcov v 1. a 2. rade a súrodenec žalobkyne v 3. rade bol obeťou dopravnej nehody, ktorá sa udiala XX.XX.XXXX o 16.34 hod. v smere od Obce A. do obce R..

18. Bolo preukázané už v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 7T 23/2017, že žalovaný 1. rade za túto dopravnú nehodu zodpovedá, nakoľko žalovaný v 1.rade dňa XX.XX.XXXX

okolo 16.34 hod. viedol po štátnej ceste č. O./XXXX v smere od Z. A. do Obce R. motorové vozidlo značky Z. O., ev. č. P. XXX T., kde pred Z. A. chcel obehnúť tam idúce motorové vozidlo R. M. ev. č. P. XXX T., keď aj napriek nedôslednému vyhodnoteniu celkovej situácie v cestnej premávke v danom úseku cesty v smere jazdy motorového vozidla značky Z. O., s týmto začal plynule prechádzať do protismerného jazdného pruhu, čo bolo v rozpore s § 3 ods. 2 písm. a), § 4 ods. 1 písm. c), § 15 ods. 5 písm. a) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, v dôsledku čoho došlo k čelnej zrážke s protiidúcim motocyklom vedeným R. A. ml., nar. XX.XX.XXXX, ktorý pri dopravnej nehode utrpel závažné zranenia nezlučiteľné so životom, na následky ktorých na mieste dopravnej nehody zomrel. Za toto konanie bol žalovaný v 1.rade uznaný vinným zo spáchania trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona rozsudkom Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 7T 23/2017 z 3.4.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10To/24/2017 zo 4.10.2017 a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 30 mesiacov a trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu 3 roky.

19. V dôsledku toho je nepochybné, že žalovaný 1. rade nesie zodpovednosť na vzniku tejto dopravnej nehody a na následku, ktorý postihol syna žalobcov 1. a 2. rade a súrodenca žalobkyne v 3. rade v podobe jeho usmrtenia. Tento škodový následok - usmrtenie R. A. ml., nar. XX.XX.XXXX, je v priamej príčinnej súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou a činnosťou žalovaného 1. rade ako vodiča.

20. V dôsledku dopravnej nehody došlo k úmrtiu R. A. ml., nar. XX.XX.XXXX, a to rodinného príslušníka žalobcov v 1. až 3. rade, čo zasiahlo do ich osobnostnej sféry takým spôsobom, že boli porušené ich osobnostného práva tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny a bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života. Príčinou tohto stavu bola predmetná dopravná nehoda. Odvolací súd teda nemal pochybnosti o existencii príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti, keď k zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo jednoznačne v dôsledku smrteľnej dopravnej nehody a nebyť takejto tragickej udalosti, škodlivý následok by u žalobcov nenastal.

21. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že smrť syna resp. súrodenca žalobcov spôsobila vážny zásah do ich súkromného a rodinného života. Jeho smrťou stratili sociálne, morálne, ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Protiprávnym konaním žalovaného v 1 rade došlo k nenávratnému zničeniu väzieb rodinného života žalobcov. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadosťučinenie a zmiernenie ich ujmy. Ak medzi fyzickými osobami existujú citové, sociálne a morálne vzťahy, ktoré sa vytvorili v ich súkromnom a rodinnom živote, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie inej z nich. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi, resp. účastníkom vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať citové potreby, čiže nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová emocionálna ujma. Ak dôjde k smrti ktoréhokoľvek z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR (napr. 5Cdo/265/2009, 2Cdo/194/2011) súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobenej protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

22. V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného v 1.rade došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu s poškodenými. Táto intenzita je daná už tým, že žalobcovia ako rodičia, či súrodenec okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je vnímaná ako neznesiteľná, fyzicky obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujú odbornú pomoc v dôsledku duševného ochorenia, sú zasiahnutí stratou blízkej osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie materinskej lásky i výchovného poslania. Ich absencia sa negatívne prejavila nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvnila celý budúci život žalobcov. Strata člena rodiny v mladom veku predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej

rodiny na neúplnú rodinu, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež sebarealizáciu pozostalých členov rodiny.

23. Pokiaľ žalovaný v 3. rade argumentoval rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo/73/2006 z 30.01.2007, podľa ktorého príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného, pričom o takýto prípad ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz syna, treba konštatovať, že táto judikatúra nie je aplikovateľná v prejednávanej veci, ktorá sa týka nemajetkovej ujmy v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj v zmysle § 4 a nasl. zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov. V tejto súvislosti treba poukázať predovšetkým na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová C-22/12 z 24.10.2013.

24. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalovaného v 3. rade o nedostatku jeho pasívnej legitimácie v spore (vo vzťahu k žalovaným v 1. a 2. rade), súd v napadnutom rozsudku výslovne neuviedol, že žalovaní v 1. a 2. rade nie sú pasívne legitimovaní v spore, oni takú legitimáciu mali, nakoniec súd prvej inštancie s nimi v konaní ako sporovou stranou aj konal, ale rozhodol, že nie sú povinní/legitimovaní/ na plnenie z uplatneného nároku, keďže povinný plniť za nich s poukazom na znenie zákona je v takom prípade výlučne žalovaný v treťom rade.

25. Za týchto okolností nemá odvolací súd pochybnosti o zodpovednosti všetkých žalovaných (a teda aj žalovaného v 3. rade ako poistiteľa v nadväznosti na ust. § 4 a nasl. zák. č. 381/2001 Z.z.) za nemajetkovú ujmu, ktorá stratou syna a súrodenca bola žalobcom spôsobená.

26. Odvolací súd zastáva názor, že aj keď zákon č. 381/2001 Z.z. používa len pojem škoda a pojem „nemajetková ujma“ nepoužíva, na účely tohto konania je potrebné za škodu považovať aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých žalobcov. Aj podľa európskeho práva sa škodou (ujmou) rozumie aj nemateriálna škoda. V tejto súvislosti je dôležité rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová sp.zn. C-22/2012 uvádzané už súdom prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku a rovnako aj ďalšie súdom prvej inštancie uvádzané rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, ako aj rozhodnutie NS SR sp.zn. 6MCdo/1/2016 a tiež uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 11.10.2016 sp.zn. III.ÚS 666/2016, v ktorom sa ústavný súd vyjadril v prospech subsumovania nemajetkovej ujmy pod poistné krytie povinného zmluvného poistenia.

27. Námietku nedostatku vecnej pasívnej legitimácie žalovaného v 3. rade ako poisťovacej spoločnosti riešil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí 7Cdo/154/2018 z 10.12.2018, kedy uzavrel, že je daná pasívna vecná legitimácia poisťovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa ZoPZP. Odvolací súd, v celom rozsahu poukazujúc na vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku vo vzťahu k pasívnej legitimácie žalovaného v 3. rade ako poisťovne, považoval preto túto odvolaciu námietku za nedôvodnú.

28. Žalovaný v odvolaní vzniesol odvolaciu námietku, že súd prvej inštancie nezohľadnil výšku nemajetkovej ujmy vzhľadom na osoby žalobcov. Podľa jeho názoru nemožno stotožňovať rozsah zásahu do osobnostnej sféry rodičov, so zásahom do osobnostnej sféry súrodenca, ktoré sú diametrálne odlišné.

29. Odvolací súd v prvom rade uvádza, že nepovažoval odvolaciu námietku žalovaného v 3. rade vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy za novotu v odvolacom konaní. Žalovaný v 3. rade už pred súdom prvej inštancie vo svojom vyjadrení zo dňa 06.02.2019 uviedol, že neuznáva nárok žalobcov v celom rozsahu a považoval ho za neoprávnený a bez právneho základu. Je logické, že pokiaľ žalovaný nesúhlasil so základom uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, automaticky nesúhlasil s jeho uplatnenou výškou bez toho, aby to výslovne odôvodnil.

30. Odškodnenie pozostalých z dôvodu nemajetkovej ujmy je vecou voľnej úvahy súdu, pri ktorej súd zvažuje všetky právne významné okolnosti spoluurčujúce výšku tejto ujmy. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu

byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). Zvažuje sa intenzitu vzťahu žalobcov so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe a eventuálne poskytnutie inej satisfakcie.

31. V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a opierať sa o konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv postihnutej osoby. Len tak možno docieliť satisfakčnú funkciu priznanej náhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch, ktorou sa sleduje primerané a zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnosti dotknutej fyzickej osoby. V zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka je povinnosťou súdu určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nielen s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy, ale súd musí zvážiť všetky okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby.

32. Odvolací prihliadol okrem závažnosti vzniknutej ujmy na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, tiež požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie.

33. Odvolací súd si je tak ako aj súd prvej inštancie vedomý, že žalobkyňa v 3. rade už nemôže rozvíjať svoj súrodenecký vzťah s bratom, v budúcnosti nebude mať blízku osobu, o ktorú sa môže oprieť, keď sa už rodičia pominú. Nepochybne však žalobkyňa v 3. rade utrpela stratu svojho brata, s ktorým mala nadštandardné vzťahy tak, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania na súde prvej inštancie. Odvolací súd je toho názoru, že zásah do citovej stránky žalobkyne v 3. rade ako sestry nebohého bol zásadný a v rovnakej miere ako zásah do citovej stránky rodičov a žalobkyňa v 3. rade ako sestra prežíva stratu svojho brata rovnako intenzívne ako rodičia. Vo vzťahu k žalobkyni v 3. rade je preto podľa názoru odvolacieho súdu dôvodné, aby sa jej dostalo odškodnenia v rovnakej miere ako žalobcom v 1. a 2. rade - rodičom a nie je namieste robiť diferenciáciu odškodnenia utrpenej nemajetkovej ujmy.

34. Odvolací súd dospel k záveru, že je správne rozhodnutie súdu prvej inštancie o tom, že adekvátna výška nemajetkovej ujmy v danom spore je 25.000,- eur pre žalobkyňu 3. rade. Vo vzťahu k priznanej výške nemajetkovej ujmy žalobcom v 1. a 2. rade po 25.000,- eur žalovaný osobitne odvolacie námietky nevzniesol a preto sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o dôvodnosti nároku v takejto výške s ohľadom na ich citový vzťah rodičov voči nebohému, popisu osoby nebohého ako aj výsledkov znaleckého dokazovania v rámci trestného konania, ktoré nepreukázali žiadne zavinenie nebohého na dopravnej nehode, pri ktorej prišiel o život. V tomto smere považoval odvolací súd odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v časti priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy za preskúmateľné a v súlade s § 220 ods. 2 CSP.

35. Odvolací súd považoval za nedôvodnú žalobu v časti týkajúcej sa priznaných úrokov z omeškania. Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia. Až uplynutím tejto doby určenej na splnenie priznanej náhrady, dochádza k omeškaniu dlžníka. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 24. júna 1998, sp.zn. 1Co/15/97, ktorý bol uverejnený Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3, pod por. č. 45/2000, už judikoval, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.

36. Z uvedených dôvodov potom odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok ohľadne zaplatenia nemajetkovej ujmy žalobkyni 1. rade vo výške 25.000,- eur, žalobcovi 2. rade vo výške 25.000,- eur a žalobkyni 3. rade vo výške 25.000,- eur majúc za to, že v tejto výške je náhrada adekvátna postupom podľa § 387 ods. 1 CSP a v prevyšujúcej časti, v ktorej bolo žalobe vyhovené, teda ohľadne úroku z omeškania, rozsudok vo výrokoch I. a III. zmenil tak, že žalobu zamietol postupom podľa § 388 CSP.

37. Nakoľko rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo čiastočne zmenené, odvolací súd rozhodoval o trovách celého, tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcami v 1. až 3. rade a žalovaným v 3. rade postupom podľa § 396 ods. 2 CSP.

38. Keďže rozhodnutie súdu v predmetnej právnej veci záviselo od úvahy súdu, pričom bolo konštatované, že došlo k zásahu do práv žalujúcej strany, je potrebné vychádzať z premisy, že žalobcom patrí plná náhrada trov konania z prisúdenej istiny. Žalobcovia mali teda plný úspech vo veci, avšak pri výpočte výšky samotnej náhrady sa bude vychádzať z prísudku. Dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP na strane žalovaného v 3.rade zistené neboli. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol postupom podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP. Podľa tohto ustanovenia môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v žiadanej výške. Ide o prípady, ak výška nároku závisí od úvahy súdu, čo je prípad prejednávanej veci. Táto úvaha sa týka skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške priznaného plnenia, nie čo do základu uplatneného nároku. Pre spravodlivé vyriešenie prípadu bolo dôvodné postupovať tak, aby došlo k naplneniu legitímnych očakávaní strán sporu aj v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

39. Vo vzťahu medzi žalobcami v 1. až 3. rade a žalovanými v 1. a 2. rade súd rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania postupom podľa § 255 ods. 2 CSP vzhľadom na ich čiastočný neúspech a skutočnosť, že žalovaní v 1. a 2. rade náhradu trov konania výslovne nežiadali.

40. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).